

Rosa M. Creixell
Cabeza

*Pintura española
en la Colección Mascort.
Visiones 1800-1950*

Torroella de Montgrí:
Fundació Mascort, 2016,
224 pàgs.
ISBN 978-84-608-8265-7

MIREIA FREIXA

El llibre que presentem és el resultat de l'agradable confluència de tres factors: una col·lecció, el col·leccionista i la curiositat de l'historiador de l'art. Tres sensibilitats que es troben en un espai expositiu i en forma de llibre.

El punt de partida, òbviament, és la col·lecció, un recull de peces que Ramon Mascort Amigó, col·leccionista —impenitent, com ell mateix confessa—, ha anat adquirint d'una manera que no és acumulativa ni desordenada, sinó que sorgeix d'un gust innat pels objectes «bells i interessants», al marge del seu possible valor venal.

La col·lecció s'ha d'entendre com la continuació de la que es va presentar l'any 2015, *El arte de la pintura y el dibujo. Visiones 1400-1800*, a càrrec de la mateixa comissària i editora del catàleg. Ambdues tenen en comú que, a més de la pintura, hi ha una presència molt significativa del dibuix, tot establint un diàleg entre els dos llenguatges. La secció moderna acull una gran riquesa de materials, obres de grans dimensions, amb el format propi de les exposicions oficials, i una àmplia representació d'altres gèneres artístics —retrat, pintura de costums o orientalista, temàtica militar i, sobretot, paisatge, amb un protagonisme especial de les marines— fins a dibuixos, entesos com a esbossos o com a obra final en si mateixa. Entre els dibuixos trobem retrats al carbó o amb llapis de grafit, apunts i esbossos per a altres obres, algunes acadèmiques —que inclou un jove Fortuny posant per a Francisco Peralta del Campo—, així com vistes i paisatges.

El llibre catàleg permet una lectura amb diversos nivells d'especialització. Després del pròleg, a càrrec del col·leccionista, el capítol introductorí ens ofereix una visió general de la col·lecció, destacant-ne els trets principals i introduint-ne diferents lectures. Se'ns fa entendre, per exemple, que ana-

litzant els dibuixos acadèmics, així com les còpies de les grans obres d'art, podrem apreciar el procés de formació de l'artista; entendrem la lenta elaboració i construcció d'una pintura o un gravat a partir de petits apunts o esbossos més generals; descobrirem les relacions entre els artistes i els espais en què es van moure, les ciutats que els van atraure o els racons que van escollir per plasmar a les seves obres. Tot un seguit de visions que podrien escapar-se en una visita massa lleugera. En un segon bloc de contingut, el llibre ens regala un catàleg raonat, peça per peça. S'analitza fil per randa cadascuna de les obres: se situa dins de la producció de l'artista i en el context històric i social, i se'n fa un estudi detallat, tècnic i temàtic. Cal destacar també que el text va acompanyat d'un recull d'imatges —fotografies dels artistes, dels seus tallers i amics, reculls de premsa, fotografies d'altres obres o gravats— que el fan més comprensible.

Es tracta d'un treball complex, ja que l'autora ha transitat entre artistes, temàtiques i tècniques molt diferents i per un període molt extens en el temps, entre el 1800 i el 1950, un segle i mig, a partir del profund coneixement de la col·lecció i d'un bagatge cultural —i visual— molt ampli. El lector erudit podrà fruit de molts detalls, apreciar, per exemple, les referències formals i temàtiques de les peces estudiades, conèixer-ne la procedència i la trajectòria anterior a l'adquisició, o gaudir, simplement, de la cura amb què s'ha fet la catalogació. Però el llibre també permet una lectura més visual, a través de la riquesa de les peces de la col·lecció i de les imatges seleccionades per acompanyar-les.

Rosa M. Creixell, professora del Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona, té un camp d'especialització molt ampli que inclou la recerca en temes patrimonials, l'estudi de la casa i les arts decoratives en el segle XVIII català o la curadoria d'exposicions; però entre tota la seva producció, pensem que l'estudi dedicat al pintor *José María Mascort. La força del paisatge* (Fundació Mascort, 2009) plana sobre l'obra que comentem. El pintor Mascort (Barcelona, 1890-1947), pintor de sensibles paisatges, format amb Sorolla i Fèlix Mestres, i artista amb una gran sensibilitat, va saber descobrir tots els recursos estètics del paisatge de la Costa Brava. Dominava, a més, les tècniques de la pintura i era alhora un gran dibuixant. La Fundació Mascort recull una part important de la seva obra i no podem negar que la «mirada» del pintor Mascort ha influït en els criteris de creació de la col·lecció, així com en els referents intel·lectuals de l'estudiosa.

D'aquesta manera, la comprensió íntima del paisatge de l'Empordà és un dels lligams fonamentals entre col·leccionista, col·lecció i historiadora, en un llibre promogut per una fundació que té també com a objectiu la preservació del medi ambient.